

AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA

Dane statystyczne, dotyczące roku 1999, związane z ambulatoryjną opieką zdrowotną (podstawową i specjalistyczną), zostały zamieszczone w tablicach od 4.1.1 do 4.4.4.

Tablice 4.1.1, 4.1.2 przedstawiają liczbę przychodni oraz ośrodków zdrowia w mieście i na wsi w poszczególnych województwach.

W tablicach: 4.1.3, 4.1.4 oraz 4.1.5 zawarte zostały informacje o podmiotach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej według organizacyjnych form działalności w układzie województw, z uwzględnieniem podziału na miasto i wieś.

Liczbę porad w podstawowej opiece zdrowotnej (POZ), według miejsca zamieszkania, pokazuje tablica 4.2.0. Natomiast działalność poradni POZ: ogólnych, dla dzieci, dla kobiet oraz stomatologicznych w mieście, według województw, ilustrują tablice: 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3, 4.2.4.

Liczba ośrodków zdrowia oraz poziom zatrudnienia lekarzy w POZ na wsi został zamieszczony w tablicy 4.2.5. Z kolei, liczba porad w POZ na wsi, w podziale na województwa, została ujęta w tablicy 4.2.6, a działalność poradni POZ: dla dzieci, dla kobiet oraz stomatologicznych na wsi, według województw, prezentują tablice: 4.2.7 i 4.2.8.

Tablica 4.2.9 przedstawia wybrane najczęstsze przyczyny zgłaszania się do poradni leczenia podstawowego ogółem w kraju oraz na wsi.

Tablice: 4.3.1 i 4.3.2 zawierają dane o liczbie udzielonych porad w przychodniach dla ogółu ludności w mieście oraz w ośrodkach zdrowia na wsi, według województw. Dane ujęto w podziale na porady udzielone ogółem, w tym porady profilaktyczne.

Liczba porad udzielonych w przychodniach rejonowych w mieście dzieciom zdrowym w wieku do 3 – go roku życia, w układzie wojewódzkim, została zamieszczona w tablicy 4.3.3.

Poradnictwo ambulatoryjne dla dzieci zdrowych w wieku do 3 – go roku życia w ośrodkach zdrowia na wsi, w układzie wojewódzkim, opisuje tablica 4.3.4.

Tablice 4.3.5 oraz 4.3.6 dotyczą liczby badań profilaktycznych dzieci i młodzieży oraz kobiet w ciąży, przeprowadzonych w przychodniach rejonowych i ośrodkach zdrowia. Ponadto, tablica 4.3.7 informuje o liczbie badań cytologicznych kobiet.

Działalność specjalistycznej opieki ambulatoryjnej opisują tablice od 4.4.1 do 4.4.4.

PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA

Miasto

Od 1997 roku zaobserwowano w kraju spadek liczby przychodni. Pod koniec roku 1999 w mieście funkcjonowały 3 582 przychodnie dla ogółu ludności oraz 59 ośrodków zdrowia. Najwięcej przychodni miejskich działało w województwach o wysokich wskaźnikach gęstości zaludnienia: śląskim (573), mazowieckim (455) oraz wielkopolskim (297), natomiast najmniej w: opolskim (92),

świętokrzyskim (93) oraz warmińsko – mazurskim (100). W pozostałych województwach, liczba przychodni ogółem wahała się od 102 w lubuskim do 283 w małopolskim.

Poradnie ogólne

Obserwując działalność poradni ogólnych w podstawowej opiece zdrowotnej dla ogółu ludności w mieście, można dostrzec stopniowy wzrost zatrudnienia lekarzy: w 1998 roku zatrudniano 7 068 lekarzy, a w 1999 roku – 8 060. Mimo to, w tym czasie, wskaźnik liczby ludności na etat lekarza w tys. wzrósł o 0,3, do wysokości 3,0 w 1999 roku. Najniższy wskaźnik, oznaczający większą dostępność do świadczeń lekarskich, zanotowano w województwach: lubuskim (2,5) oraz lubelskim, małopolskim, mazowieckim (2,6), najwyższy natomiast w: zachodniopomorskim (4,7), warmińsko – mazurskim (3,8), wielkopolskim oraz kujawsko – pomorskim (3,3).

Ogółem, w poradniach ogólnych POZ dla ogółu ludności w mieście udzielono w 1999 roku 57 052,7 tys. porad, czyli o 13 596,9 więcej, niż w roku 1998. W tym samym czasie wskaźnik liczby porad na 1 mieszkańca wzrósł o 0,2, wynosząc 2,4. Najwyższy wskaźnik odnotowano w województwie: wielkopolskim (3,0), małopolskim (2,9), podkarpackim i zachodniopomorskim (2,6), a najniższy w: mazowieckim (1,8), śląskim (2,2) oraz opolskim (2,3).

Poradnie dla dzieci

Poradnie dla dzieci w podstawowej opiece zdrowotnej dla ogółu ludności w miastach (łącznie z gabinetami medycyny szkolnej) zatrudniały w 1999 roku, w pełnym wymiarze czasu, 4 348 lekarzy pediatrów, których liczba zmalała od 1998 roku o 581. Odzwierciedla to wskaźnik liczby dzieci na etat lekarza w tys., który wzrósł w tym okresie czasu o 0,1.

W 1999 roku, w poradniach dla dzieci w podstawowej opiece zdrowotnej dla ogółu ludności w miastach, udzielono ogółem 29 094,4 tys. porad. Ich liczba, w odniesieniu do 1998 roku, spadła o 402,8 tys. Jednak w tym samym okresie czasu, wskaźnik liczby porad na 1 dziecko w wieku 0 – 14 lat wzrósł o 0,2 i wyniósł 6,7. Do województw o najniższym wskaźniku należały: lubuskie (5,3), zachodniopomorskie (5,7), mazowieckie oraz warmińsko – mazurskie (5,9). W pozostałych województwach, wskaźnik wahał się od 8,2 w małopolskim do 6,4 w dolnośląskim.

Poradnie dla kobiet

W poradniach dla kobiet w mieście, obejmujących również placówki medycyny pracy i akademickiej służby zdrowia, udzielono w 1999 roku ogółem 7 313,7 tys. porad, o 687,8 tys. mniej niż w roku 1998, co spowodowało spadek o 0,1 wskaźnika liczby porad na 1 kobietę w wieku 15 lat i więcej. W 1999 roku osiągnął on poziom 0,7. Najwyższy wskaźnik odnotowano w województwach: małopolskim, opolskim, warmińsko – mazurskim (0,9), a najniższy w: wielkopolskim (0,4), lubuskim (0,5), mazowieckim i zachodniopomorskim (0,6).

Liczba lekarzy zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu w poradniach dla kobiet, funkcjonujących w przychodniach rejonowych dla ogółu ludności w mieście, wyniosła 1 494

w 1999 roku. Jest ona wyższa o 18 w stosunku do roku 1998, z czym łączy się niższa o 0,1 wartość wskaźnika liczby kobiet na etat lekarza w tys., który w 1999 roku wyniósł 6,9.

W 1999 roku, w poradniach dla kobiet, działających w przychodniach rejonowych dla ogółu ludności w mieście, udzielono 6 669,7 tys. porad, tj. o 473,6 tys. mniej niż w 1998 roku. Wskaźnik liczby porad na 1 kobietę w wieku 15 lat i więcej spadł o 0,1, wynosząc w tych placówkach w 1999 roku wartość 0,6. Najwyższy wskaźnik wystąpił w województwach: małopolskim (0,9), opolskim, podkarpackim i warmińsko – mazurskim (0,8), najniższy zaś w: wielkopolskim (0,3), lubuskim i mazowieckim (0,5).

Poradnie stomatologiczne

W 1999 roku w poradniach stomatologicznych POZ dla ogółu ludności oraz w gabinetach medycyny szkolnej w mieście, było zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu 6 114 osób.

W odniesieniu do roku 1998, liczba ta spadła o 828. Dlatego w tym samym czasie wskaźnik liczby ludności na etat przeliczeniowy w tys. wzrósł o 0,5, wynosząc 3,9.

W 1999 roku udzielono ogółem 13 706,9 tys. porad stomatologicznych, o 3 533,2 tys. mniej w odniesieniu do 1998 roku. W tym czasie, również wskaźnik liczby porad na 1 mieszkańca zmniejszył się o 0,1, do poziomu 0,6. Najwyższy wskaźnik odnotowano w województwach: podlaskim (1,0), lubelskim (0,9) i małopolskim (0,8), a najniższy w: mazowieckim (0,3) oraz wielkopolskim i lubuskim (0,4).

W przychodniach dla ogółu ludności w mieście udzielono w 1999 roku ogółem 106 523 641 porad, gdzie 13,5% stanowiły porady profilaktyczne.

Wśród procentowych wskaźników porad profilaktycznych w ogólnej liczbie porad w mieście, najwyższe wartości zanotowano w województwach: warmińsko – mazurskim (19,0), opolskim (14,8) i śląskim (14,5), natomiast najniższe w: kujawsko – pomorskim (11,8), podkarpackim (11,9) oraz mazowieckim (12).

W 1999 roku w miejskich przychodniach rejonowych udzielono ogółem 2 775 313 porad dzieciom zdrowym do 3 – go roku życia. Wskaźnik liczby porad na 1 dziecko do 3 – go roku życia wyniósł w 1999 roku 4,3, ulegając spadkowi o 0,2 w porównaniu z rokiem 1998. Najwyższy wskaźnik zaobserwowano w województwach: łódzkim (5,3), małopolskim (4,9) oraz lubelskim (4,6), natomiast najniższy w: lubuskim (3,0), warmińsko – mazurskim oraz kujawsko - pomorskim (3,7).

Wieś

W roku 1999, działały 2 743 wiejskie ośrodki zdrowia oraz 172 przychodnie. Liczba ośrodków zdrowia na wsi wahała się od 61 w województwie lubuskim do 322 w małopolskim.

W ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na wsi udzielono ogółem 39 136 541 porad, z czego 34 108 803 to porady lekarskie. Liczba wizyt u lekarzy stomatologów w 1999 roku wyniosła 5 027 738.

Wskaźnik liczby porad na 1 mieszkańca w 1999 roku w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej wyniósł 6,0, z czego w mieście 8,0, a na wsi 2,7.

Od roku 1997 malała liczba wiejskich ośrodków zdrowia, przy czym w ciągu 1999 roku o 403, do 2 802. Fakt ten wiąże się prawdopodobnie z powstawaniem coraz większej liczby indywidualnych i grupowych praktyk lekarskich i pielęgniarских, a także z powstawaniem niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, działających na bazie dotychczasowych ośrodków zdrowia.

Liczba wiejskich ośrodków zdrowia w 1999 roku w kraju, w poszczególnych województwach była zróżnicowana, od 65 ośrodków w lubuskim do 324 w małopolskim.

Wskaźnik liczby ludności na 1 ośrodek zdrowia na wsi wyniósł w roku 1999 ogółem 5 266,0 i wzrósł o 665,6 w porównaniu z rokiem 1998. Najniższy wskaźnik zanotowano w województwach: podlaskim (3 755,1), opolskim (3 857,5) oraz świętokrzyskim (4 197,8), a najwyższy w: wielkopolskim (12 480,2), zachodniopomorskim (7 178,6) oraz warmińsko – mazurskim (6 494,2).

Ośrodki zdrowia na wsi zatrudniały w pełnym wymiarze czasu w 1999 roku 4 188 lekarzy, o 340 mniej niż w roku 1998. Wskaźnik liczby ludności wsi na etat lekarza w tys. wyniósł w 1999 roku 3,5, wzrastając o 0,2. Najniższą wartość wskaźnika miały województwa: świętokrzyskie (2,5), łódzkie (2,7), lubelskie i śląskie (2,9), natomiast najwyższą: wielkopolskie (6,2), zachodniopomorskie (6,0) oraz warmińsko – mazurskie (5,3).

Liczba udzielonych porad ogółem w podstawowej opiece zdrowotnej na wsi w 1999 roku wyniosła 23 427,5 tys., o 3 298,2 tys. więcej niż w roku 1998. Wskaźnik liczby porad na jednego mieszkańca wsi w 1999 roku osiągnął wartość 1,6, o 0,2 wyższą w odniesieniu do roku 1998. Najwyższy wskaźnik zarejestrowano w województwach: świętokrzyskim (2,0), śląskim (1,9), łódzkim i małopolskim (1,8), a najniższy w: lubuskim, warmińsko – mazurskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim (1,2).

Od roku 1997 zaobserwowano spadek liczby wizyt domowych. W ciągu 1999 roku, liczba ta zmalała z 997,2 tys. do 859,9 tys. Wskaźnik procentowy wizyt domowych w 1998 roku wyniósł 5,0 i spadł do 3,7 w 1999 roku. Najwyższy był w województwie małopolskim (4,8), a najniższy w świętokrzyskim (2,9).

Poradnie dla dzieci

W poradniach dla dzieci, działających w podstawowej opiece zdrowotnej oraz w gabinetach medycyny szkolnej na wsi, w 1999 roku udzielono ogółem 9 354,1 tys. porad, o 398,8 tys. mniej niż w roku 1998. W tym czasie wskaźnik liczby porad na 1 dziecko w wieku 0 – 14 lat nie uległ zmianie i wyniósł w 1999 roku wartość 2,8. Najwyższy wskaźnik odnotowano w województwach: śląskim (4,7), świętokrzyskim oraz małopolskim (3,6), najniższy zaś w: lubuskim i zachodniopomorskim (1,5).

Poradnie dla kobiet

W poradniach POZ dla kobiet na wsi w roku 1999 udzielono ogółem 936,9 tys. porad, o 92,7 tys. mniej niż w 1998 roku. Wskaźnik liczby porad na 1 kobietę w wieku 15 lat i więcej wyniósł w 1999 roku 0,2, nie ulegając zmianie w odniesieniu do roku 1998. Najwyższy wskaźnik zanotowano w województwach śląskim i świętokrzyskim (0,3). W pozostałych województwach wskaźnik wahał się od 0,2 do 0,1.

Poradnie stomatologiczne

W poradniach stomatologicznych POZ oraz w gabinetach medycyny szkolnej na wsi, w 1999 roku było zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu 1 800 osób, o 581 mniej niż w roku 1998. Z tego względu, w tym okresie czasu wskaźnik liczby ludności na etat przeliczeniowy w tys. wzrósł o 2,0, do wysokości 8,2. W poszczególnych województwach wskaźnik ten wahał się od 5,5 w świętokrzyskim do 29,6 w wielkopolskim.

W 1999 roku w poradniach stomatologicznych na wsi udzielono ogółem 4 872,5 tys. porad, o 2 002,7 mniej niż w 1998 roku. Wskaźnik liczby porad na 1 mieszkańca wsi w 1999 roku wyniósł 0,3 i był niższy w stosunku do roku 1998 o 0,2. Do województw o najwyższym wskaźniku należały: małopolskie i świętokrzyskie (0,5), o najniższym zaś: lubuskie i wielkopolskie (0,1).

W ośrodkach zdrowia na wsi w 1999 roku udzielono ogółem 38 590 994 porady, gdzie 13,3% stanowiły porady profilaktyczne.

Wśród procentowych wskaźników porad profilaktycznych w ogólnej liczbie porad na wsi, najwyższe wartości odnotowano w województwach: warmińsko – mazurskim (16,0), wielkopolskim (15,9), kujawsko – pomorskim oraz mazowieckim (14,2), najniższe zaś w: podkarpackim (11,3), małopolskim (11,4) oraz świętokrzyskim (12,6).

Wiejskie ośrodki zdrowia w 1999 roku udzieliły 1 045 282 porady dzieciom zdrowym do 3 – go roku życia. Wskaźnik liczby porad na 1 dziecko do 3 – go roku życia wyniósł 1,9 w 1999 roku i zmniejszył się o 0,1 w odniesieniu do roku 1998. Do województw o najwyższym wskaźniku należały: śląskie (2,6), mazowieckie (2,5) i świętokrzyskie (2,2), o najniższym zaś: warmińsko – mazurskie (1,3), wielkopolskie oraz zachodniopomorskie (1,4).

WYBRANE PRZYCZYNY ZGŁASZANIA SIĘ DO PORADNI POZ

W poradniach podstawowej opieki zdrowotnej w 1999 roku w kraju odnotowano 3 284 151 zgłaszających się pacjentów.

Wskaźnik liczby zgłaszających się pacjentów na 10 tys. mieszkańców ogółem uzyskał w 1999 roku wartość 849,4. W oparciu o wymienione wskaźniki można zaobserwować, że najczęstszymi przyczynami zgłaszania się do poradni POZ w roku 1999 były:

- choroby układu krążenia (404,2)
- cukrzyca (97,4)
- choroby układu mięśniowo – kostnego i tkanki łącznej (79,9)
- przewlekły nieżyt oskrzeli i dychawica oskrzelowa (61,7)
- choroba wrzodowa przewodu pokarmowego (52,9).

Wskaźnik zgłaszających się pacjentów z powodu pozostałych przyczyn wahał się od 46,2 do 7,5.

BADANIA PROFILAKTYCZNE

Dzieci i młodzież

Badania profilaktyczne dzieci i młodzieży obejmują grupy wiekowe od 0 do 19 lat. W grupie dzieci 0 – 6 lat, badania profilaktyczne prowadzone są co dwa lata, następnie badaniami profilaktycznymi obejmuje się dzieci klasy III i VIII szkoły podstawowej oraz młodzież ostatniej klasy szkoły ponad podstawowej. Rok 1999 był ostatnim, obejmującym badaniami profilaktycznymi ósmoklasistów. Od 2000 roku jest to II klasa gimnazjum. W wyniku podjętych badań profilaktycznych, kwalifikuje się dzieci i młodzież do opieki czynnej.

W roku 1999, najwyższy procent zakwalifikowanych do opieki czynnej odnotowano w grupie dzieci klas III szkoły podstawowej (38,2% przez miejskie przychodnie rejonowe oraz 34,6% przez wiejskie ośrodki zdrowia).

Kobiety w ciąży

Badania profilaktyczne kobiet w ciąży są prowadzone zarówno przez przychodnie dla ogółu ludności w mieście, jak przez ośrodkach zdrowia na wsi. W 1999 roku, w przychodniach rejonowych w mieście udzielono kobietom w ciąży 1 296 981 porad, natomiast w ośrodkach zdrowia na wsi – 271 688 porad.

Wskaźnik wczesnego objęcia opieką zdrowotną kobiet w ciąży wyniósł w 1999 roku 58,6% w mieście oraz 46,0% na wsi. Najwyższy wskaźnik w mieście odnotowano w województwach: śląskim (74,6%), pomorskim (66,1%) oraz opolskim (65,9%), a najniższy w: lubuskim (45,1%), wielkopolskim (45,3%) oraz świętokrzyskim (52,3%). Najwyższy wskaźnik na wsi zaobserwowano w województwach: dolnośląskim (55,1%), śląskim (63,7%) i opolskim (55,4%), natomiast najniższy w: zachodniopomorskim (34,4%), podlaskim (34,7%) oraz mazowieckim (38,5%).

Badania cytologiczne kobiet

W 1999 roku w całym kraju przeprowadzono 1 131 420 badań cytologicznych kobiet, o 896 479 mniej niż w roku 1998. U 2,9% badanych kobiet stwierdzono grupę III – IV. W odniesieniu do roku 1998, wskaźnik ten wzrósł o 0,2%. Najniższy odsetek kobiet, u których stwierdzono III – IV grupę, odnotowano w województwach: zachodniopomorskim (0,5%), kujawsko – pomorskim (1,0%) i pomorskim (1,1%), najwyższy natomiast w: wielkopolskim (7,2%), podkarpackim (4,3%), dolnośląskim oraz małopolskim (4,2%).

AMBULATORYJNA OPIEKA SPECJALISTYCZNA

Liczba porad lekarskich, udzielonych w 1999 roku przez poradnie specjalistyczne dla ogółu ludności w mieście, wyrażona wskaźnikiem liczby porad na etat przeliczeniowy lekarza specjalisty wyniosła 4 481,0, a wyrażona wskaźnikiem liczby porad specjalistycznych na 100 mieszkańców – 152,0.

Najwyższy wskaźnik liczby porad specjalistycznych na 100 mieszkańców odnotowano w poradniach chirurgicznych (35,0), a najniższy w poradniach profilaktyczno – leczniczych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych, a także w neurochirurgicznych (0,0). Wskaźnik w pozostałych poradniach specjalistycznych wahał się od 21,0 do 1,0.

W poradniach specjalistycznych w 1999 roku w Polsce udzielono ogółem 64 050 989 porad, o 5 150 363 mniej w porównaniu z rokiem 1998. Najwięcej porad specjalistycznych zanotowano w województwach: śląskim (10 777 738), mazowieckim (8 814 225) oraz małopolskim (5 611 246).

TABLICA 4.1.4 AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA PODSTAWOWA I SPECJALISTYCZNA W 1999 ROKU

Wyszczególnienie	Porady udzielone									
	ogółem				z tego w					
					podstawowej opiece zdrowotnej			opiece specjalistycznej		
	razem	lb. porad na 1 mieszk.	lekarskie	stomatol.	razem	lekarskie	stomatol.	razem	lekarskie	stomatol.
Ogółem - miasto + wieś	230236853	6,0	203402485	26834368	158404513	138034647	20369866	71832340	65367838	6464502
z tego										
w mieście	191100312	8,0	169293682	21806630	119813519	104316113	15497406	71286793	64977569	6309224
- dla ogółu ludności a/	170173272	x	151090884	19082388	106487522	92790095	13697427	63685750	58300789	5384961
- medycyny pracy	16156559	x	14836546	1320013	11241200	9921187	1320013	4915359	4915359	x
- w przychodniach akademickich	1816557	x	1465795	350762	1351398	1021223	330175	465159	444572	20587
- w przychodniach spółdzielczych	2079460	x	1166358	913102	36119	26693	9426	2043341	1139665	903676
- w przychodniach przy spółdzielniach inwalidów	874464	x	734099	140365	697280	556915	140365	177184	177184	x
na wsi	39136541	2,7	34108803	5027738	38590994	33718534	4872460	545547	390269	155278
- dla ogółu ludności a/	39136541	x	34108803	5027738	38590994	33718534	4872460	545547	390269	155278

Poza tym udzielono : 3280853 porad dla ogółu ludności w izbach przyjęć szpitali

a/ łącznie z poradami w placówkach oświatowo - wychowawczych